

**Шмельова Тетяна Всеволодівна,  
Жигора Ольга Петрівна,  
(Житомирський державний  
університет імені Івана Франка)**

## **ЕСТЕТИЧНИЙ ВПЛИВ ТВОРІВ ЖИВОПИСУ НА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Сучасні естетичні теорії розробляють надзвичайно широке коло проблем, необхідність звернення до яких обумовлюється динамікою мистецтва нового тисячоліття. Інтенсифікація соціокультурних змін у суспільстві позначилася на художній творчості становленням нових естетичних сфер та жанрових моделей, які сприймає людина сучасності.

Наслідком пошуку форм співіснування традиційного мистецтва з інноваційними творчими задумами стала поліжанровість, полістилістика сучасного мистецтва. За такої багатомірності художньої практики складно визначити критерії для аналізу та оцінки твору мистецтва. Проте незмінним між реальністю людських стосунків і художньою реальністю,

яку створює живопис, залишається його актуальність щодо виявлення різноманітних форм взаємозв'язку мистецтва та суспільства. Першоплановою стає ідея взаємодії людини із твором живопису, активізується проблема природи жанру в контексті сприйняття та ідентифікація мистецтв.

Актуальність проблеми зумовлюється ще й тим, що з-поміж інших видів образотворчого мистецтва живопис – є унікальним у вирішенні завдань як художнього, так й особистісного розвитку, громадського й духовного становлення підростаючого покоління. Це зумовлено не тільки природою сприймання різних жанрів живопису, а й тим, що вже в ранньому віці образотворча діяльність стає однією з найдоступніших і емоційно-захоплюючих форм творчості дитини.

Формувати духовно багату особистість, яка глибоко розуміє твори живопису, має розвинуті естетичні смаки, відчуває красу навколишнього світу й прагне до творчого перетворення дійсності за законами прекрасного, покликана система естетичного виховання. Для того, щоб ця система впливала на дитину найбільш ефективно й досягала поставленої мети, вона повинна бути „насамперед, єдиною, поєднувати всі предмети та позакласні заняття, все життя школяра, де кожний предмет і заняття мають свої чіткі завдання у формуванні естетичної культури й особистості школяра” [3, 149].

Досліджуючи місце й роль естетичного виховання в освітньому процесі, ми спираємось на положення про нероздільний зв'язок естетичного виховання з культурою народу (К. Гельвецій, Я. Коменський, Т. Шевченко, В. Садовничий та ін.). Естетичне виховання є відображенням культурного прогресу нації, її традицій – з одного боку, а з іншого – воно „стимулює розвиток культури народу, активно впливає на створення нових духовних цінностей, підсилює інтерес до творів мистецтва, пам'яток історії й культури народу, до національних звичаїв та обрядів, тим самим невинно стимулюючи розвиток нації, держави” [2, с. 6]. Водночас, естетичне виховання впливає й на свідомість окремої особистості, формуючи її сприймання світу й становлення світогляду. Одним із завдань естетичного виховання як складової виховного процесу є розвиток здатності особистості сприймати мистецтво, що б у подальшому перетворювати дійсність за законами краси в різних сферах діяльності [1; 88].

Естетичний вплив творів мистецтва, і живопису зокрема, можливий за наявності в особистості не тільки певного рівня естетичної культури й естетичного смаку, але й певного рівня культури інтелекту. Для розуміння й сприймання найкращих творів мистецтва важливо мати певні знання з історії письменства, музики, живопису, скульптури, архітектури. Вчитель повинен прагнути, щоб учні поступово навчалися розуміти й відчувати красу не лише простих форм мистецтва, а й складних, піднесених. Наприклад, щоб дитина відчувала не тільки красу

народного декоративного розпису, але й живопис Рафаеля і Левітана. Таким чином, виникає необхідність навчання молодших школярів відповідному аналізу мистецького твору, що сприятиме розвитку естетичного судження й формуванню в учнів естетичного сприймання світу.

Важливо пригадати постулат В. Сухомлинського про *вчасність* естетичного впливу на дітей: „Те, що втрачено в дитинстві, ніколи не поповнити в роки юності і, тим більше, у зрілому віці. Це правило стосується всіх галузей духовного життя дитини, особливо естетичного виховання” [3, с. 134]. Учителям початкових класів В. Сухомлинський радив давати простір для дитячої творчості, в якій дитяча фантазія розкривається в повній мірі. Важливо, писав він, зберегти, „не зруйнувати дитячу мову казкового бачення світу” [3, с. 132].

Виховний потенціал живопису міститься у його сутності й пояснюється тим, що емоційний чинник, естетичні ідеали особистості – первинні відносно інтелекту у формуванні духовних інтересів, ставлення до світу взагалі.

З метою оптимізації процесу емоційно-естетичного й духовно-морального виховання зазначена проблема диктує такий розподіл акцентів завдань у викладанні образотворчого мистецтва, серед яких виховні та художньо-розвивальні були б провідними відносно навчальних. Адже саме вирішення художньо-розвивальних завдань, насамперед, формує рівень художньо-творчої свідомості особистості, що й визначає ступінь залучення її до культурних процесів. З огляду на зазначене – мету естетичного виховання засобами живопису в стислій, сконцентрованій формі можна визначити як розвиток у дітей високих естетичних ідеалів, формування потреб і здібностей до образотворчого мистецтва в процесі художнього осмислення світу.

### **Список використаної літератури**

1. *Аболина Т. Г.* Эстетическое воспитание в школе / Татьяна Георгиевна Аболина, Наталья Евгеньевна Миропольская. – К. : Изд-во при КГУ, 1987. – 95 с.
2. *Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / уклад. : Л. Масол // Педагогічна газета.* – 2001. – грудень (№ 17). – С. 6-7.
3. *.Сухомлинский В. А.* Избранные произведения в 5 т., / под ред. А. Г. Дзевекина. – К. : Рад. школа, 1979. – Т. 2. – 1979. – 718 с.